

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

2020.gada 17.aprīlī Nr. 6-1/247

SIA “Daugavpils reģionālā slimnīca”
sia.drs@apollo.lv

Par vecāku klātbūtni ārstniecības procesā

Tiesībsargs ir izskatījis personas B iesniegumu par viņas bērna tiesību iespējamu aizskārumu, kuru pieļāvuši SIA “Daugavpils reģionālā slimnīca” (turpmāk – slimnīca) darbinieki. Saskaņā ar iesniegumā sniegto informāciju 2019. gada 23. janvārī bērnu ķirurgs C veica slēgtu repozīciju iesniedzējas jaundzimušajai meitai, jo bērnam pēc piedzimšanas tika konstatēts labās rokas izmežģījums. Persona B lūdza izvērtēt bērnu ķirurga rīcību, kas saistīta ar aizliegumu viņai atrasties kopā ar bērnu ķirurga kabinetā medicīnisko manipulāciju veikšanas laikā.

Izskatot iesniegumu, slimnīcai par šo situāciju tika lūgts sniegt papildu informāciju. Tika noskaidrots, ka atbilstoši Pacientu tiesību likuma 1. panta otrās daļas 2. punktam un 13. panta pirmajai daļai persona B savlaicīgi tika informēta par viņas bērna slimības būtību un nepieciešamajām manipulācijām, par ko liecina bērnu ķirurga C ieraksts bērna slimības vēstulē, kā arī saņemtā mātes aizpildītā informētā piekrišana vispārējai anestēzijai un sarežģītai manipulācijai. Personai B tika nodrošinātas iespējas būt kopā ar bērnu gan izmeklējot bērnu, gan veicot bērnam pārbaudes, gan anestēzijas uzsākšanas un atveseļošanās laikā, izņemot ķirurģisko manipulāciju laikā. No slimnīcas vēstules secināms, ka ierobežojums vecākam būt klāt jaundzimušajam bērnam ķirurģisko operāciju vai manipulāciju telpās (kas ir paaugstinātas tīrības zona) varēja būt saistīts ar nepieciešamību novērst infekciju risku un nodrošināt stingru higiēnas prasību ievērošanu, kā to paredz Ministru kabineta 2016. gada 16. februāra noteikumi Nr.104 „Noteikumi par higiēniskā un pretepidēmiskā režīma pamatprasībām ārstniecības iestādē”.

Tiesībsargs vēlas uzsvērt, ka vecāka tiesības un pienākums pārstāvēt savu bērnu un piedalīties jebkuros procesos, kādos iesaistīts bērns, izriet no ANO Bērnu tiesību konvencijas, Civillikuma un Bērnu tiesību aizsardzības likuma. Veselības aprūpes jomā vecāka klātbūtne ir nepieciešama, lai saņemtu visa veida informāciju par sava bērna ārstēšanas procesu un sniegtu informēto piekrišanu gadījumā, kad bērns vēl nav sasniedzis 14 gadu vecumu un sava brieduma dēļ vēl nespēj pilnībā patstāvīgi sniegt informēto piekrišanu ārstēšanai. Turklāt vecāka klātbūtne bērna ārstēšanas procesā ir būtiska ne vien informētās piekrišanas saņemšanai, bet arī emocionālā atbalsta sniegšanai bērnam. Ķirurģiskas manipulācijas nepārprotami bērniem ir saistītas ar fiziskām un emocionālām ciešanām, stresu un bailēm, tādēļ ikvienai procesā iesaistītai personai ir jādara viss

iespējamais, lai mazinātu bērnam negatīvās izjūtas un sniegtu emocionālu atbalstu. Attiecībā uz jaundzimušajiem vecāki ir tās personas, kuras vislabāk jūt bērnu, tādēļ vecāka novērojumiem par bērna stresa, diskomforta vai sāpju izpausmēm arī būtu pievēršama ārstniecības personas uzmanība.

Vecāka klātbūtne bērna ārstniecības laikā atsevišķos gadījumos varētu būt ierobežota. Piemēram, ja vecāka uzvedība ir neadekvāta un rada draudus vai būtiskus riskus bērna kvalitatīvai ārstniecībai, ārstniecības personālam ir tiesības liegt vecākam atrasties kopā ar bērnu, kā to paredz arī Pacientu tiesību likuma 5. panta septītā daļa: „Pacients var pieaicināt citas personas, ja tas netraucē ārstniecību.”. Papildus tam atļauja palikt kopā ar bērnu vecākam varētu tikt liegta, ja nepilngadīgā pacienta ārstēšana tiek veikta vispārējā narkozē un šajā laikā vecāks atbalstu bērnam faktiski nevar sniegt vai arī, ja to prasa citi būtiskie drošības apsvērumi.

Tiesībsarga ieskatā, ja gaidāmā ķirurģiskā operācija vai manipulācija nav sarežģīta, vecākam būtu nodrošināmas tiesības palikt kopā ar bērnu, lai sniegtu bērnam emocionālo atbalstu, arī ķirurģisko operāciju vai manipulāciju telpās. Jautājumu par higiēnas prasību ievērošanu paaugstinātas tīrības zonā šajā gadījumā iespējams risināt, izsniedzot vecākam nepieciešamo apģērbu, sejas masku, cepuri un apavus. Savukārt sarežģītu operāciju gadījumā, kuras parasti tiek veiktas vispārējā anestēzijā, vecāka klātbūtne, lai sniegtu bērnam emocionālo atbalstu, būtu nodrošināma pirms bērna aizmigšanas un uzreiz pēc tam, kad bērns pamodies. Ņemot vērā, ka personas B bērnam tika veikta sarežģīta ķirurģiskā manipulācija vispārējā anestēzijā, emocionālo atbalstu bērnam šajā situācijā vecāks nevarēja sniegt, līdz ar to mātes klātbūtne ķirurģisko manipulāciju telpā nebija nodrošināma. Tiesībsarga ieskatā ārsta rīcībā iesniedzējas un viņas bērna tiesību pārkāpums nav konstatējams.

Iesnieguma izskatīšanas laikā tiesībsargs arī konstatēja, ka slimnīcas sniegtā informācija nonāk pretrunā ar personas B sniegto informāciju. Iesniegumā persona B norādīja, ka bērnu ķirurgs viņu neielaida kabinetā, kad veica meitai medicīniskās manipulācijas. Savukārt slimnīcas vēstulē norādīts, ka māte pati nebija izteikusi vēlēšanos būt klāt bērnam ķirurģisko manipulāciju telpā. Tāpat tika konstatēts, ka slimnīcā nav izstrādāti iekšējie noteikumi vai vadlīnijas, kas nosaka, kādos gadījumos vecāki drīkst un kādos gadījumos nedrīkst piedalīties bērna ārstniecisko procedūru veikšanas laikā. Ņemot vērā, ka vecākiem nav pieejama informācija par situācijām, kad vecāka atrašanās kopā ar bērnu medicīnisko manipulāciju veikšanas laikā ir atļauta, praksē vecāki var saskarties ar problēmām šīs tiesības realizēt informācijas trūkuma dēļ. Pamatojoties uz Bērnu tiesību aizsardzības likuma 65.² panta 3. punktā noteikto Tiesībsarga biroja kompetenci iesniegt priekšlikumus, kas veicina bērna tiesību ievērošanu, aicinu slimnīcu izstrādāt iekšējos noteikumus, kas būtu pieejami vecākiem (likumiskajiem pārstāvjiem), lai veicinātu viņu informētību par iespējām palikt kopā ar bērnu ārstniecisko procedūru veikšanas laikā, kā arī labāk nodrošinātu bērnu tiesības slimnīcā. Par rekomendāciju izpildi lūdzu informēt tiesībsargu **līdz 2020. gada 15. jūlijam.**

Tiesībsarga pilnvarojumā
Bērnu tiesību nodaļas vadītāja

Laila Grāvere

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu